

НАЦІОНАЛЬНИЙ БАНК УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
“УКРАЇНСЬКА АКАДЕМІЯ БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ
НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ”

БУРЯК АННА ВОЛОДИМИРІВНА

УДК [336.713: 005.5](043.3)

**УПРАВЛІННЯ ЕФЕКТИВНІСТЮ
БАНКІВСЬКОГО БІЗНЕСУ**

Спеціальність 08.00.08 – Гроші, фінанси і кредит

Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Суми – 2012

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана у Державному вищому навчальному закладі “Українська академія банківської справи Національного банку України”.

Науковий керівник – доктор економічних наук, професор, заслужений економіст України *Сало Іван Васильович*, ДВНЗ “Українська академія банківської справи Національного банку України”, професор кафедри банківської справи

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор *Івасів Ігор Богданович*, Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана, професор кафедри банківської справи;

кандидат економічних наук *Діденко Оксана Миколаївна*, Харківська обласна дирекція АТ “Райффайзен Банк Аваль”, директор з питань роздрібного бізнесу

Захист дисертації відбудеться “___” жовтня 2012 р. о ___ год. на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 55.081.01 у Державному вищому навчальному закладі “Українська академія банківської справи Національного банку України” за адресою: 40000, м. Суми, вул. Петропавлівська, 57, зала засідань вченої ради.

З дисертацією можна ознайомитися у бібліотеці Державного вищого навчального закладу “Українська академія банківської справи Національного банку України” за адресою: 40000, м. Суми, вул. Покровська, 9/1.

Автореферат розісланий “___” вересня 2012 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

І. М. Бурденко

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Сучасні тенденції посткризового розвитку банківського бізнесу в Україні, зокрема загальне падіння його рентабельності, посилення нормативних вимог з боку центрального банку, зміна пріоритетів споживачів банківських послуг у бік підвищення запитів до прозорості та надійності банків тощо обумовлюють загострення проблеми забезпечення ефективності банківської діяльності. При цьому як об'єкт управління виступає вже не просто банк та його операції, а банківський бізнес в цілому, що висуває додаткові вимоги до врахування довгострокового часового горизонту та інтересів основних стейкхолдерів при прийнятті управлінських рішень. Крім того, в умовах загострення конкуренції між банками за доступ до ресурсів та імплементації принципів корпоративного управління в практику вітчизняного банківництва особливої актуальності набуває необхідність розвитку науково-методичного забезпечення управління ефективністю банківського бізнесу в контексті впровадження концепції вартісно-орієнтованого управління.

Фундаментальні основи дослідження ефективності банківської системи, банків та бізнесу в цілому закладені в наукових працях таких зарубіжних дослідників, як А. Бергер, В. Белоусова, Є. Брігхем, А. Деміргук-Кунт, П. Друкер, Р. Каплан, О. Кармінський, Т. Коупленд, Х. Лейбенстайн, Л. Местер, С. Моїсєєв, А. Пересецький, А. Раппапорт, Дж. Сінкі, Д. Хемпфрі та ін. Серед вітчизняних науковців проблеми забезпечення ефективного розвитку банківського бізнесу досліджували Г. М. Азаренкова, З. М. Васильченко, О. В. Васиуренко, О. Д. Вовчак, О. М. Діденко, А. О. Єпіфанов, І. Б. Івасів, Г. Т. Карчева, С. М. Козьменко, О. М. Костюк, С. В. Леонов, Л. О. Примостка, І. В. Сало, Н. П. Шульга та ін.

Незважаючи на підвищений науковий інтерес до проблем ефективності банківського бізнесу та значну кількість наукових розробок у даному напрямку, відсутній комплексний підхід до її вирішення. Зокрема, потребують подальшого дослідження питання, пов'язані з формуванням системи управління ефективністю банківського бізнесу, обґрунтуванням її місця в межах концепції вартісно-орієнтованого управління, поглибленням науково-методичної бази оцінювання ефективності банківського бізнесу, розвитком механізму врахування ключових детермінант його ефективного розвитку. Все це обумовлює вибір теми дисертаційного дослідження, мети та завдань, а також підтверджує його актуальність та практичну значимість.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота узгоджується з основними напрямками наукових досліджень ДВНЗ “Українська академія банківської справи Національного банку України”. Зокрема, до звіту за темою “Сучасні технології фінансово-банківської діяльності в Україні” (номер держреєстрації 0103U006965) увійшли пропозиції дисертанта щодо удосконалення методичного забезпечення оцінки ефективності банківського бізнесу шляхом застосування методу фінансових коефіцієнтів; за темою “Реформування фінансової системи України в умовах євроінтеграційних

процесів” (номер держреєстрації 0109U006782) – пропозиції щодо визначення ключових детермінант забезпечення ефективності банківського бізнесу в Україні з урахуванням тенденцій фінансової глобалізації; за темою “Розвиток механізму функціонування банківської системи України під впливом іноземного капіталу” (номер держреєстрації 0107U0123112) – науково-методичний підхід до оцінювання ефективності банківського бізнесу та результати його застосування для банків з іноземним капіталом.

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційної роботи є розвиток науково-методичних засад та розробка практичних рекомендацій щодо управління ефективністю банківського бізнесу в контексті впровадження концепції вартісно-орієнтованого управління.

Реалізація поставленої мети зумовила необхідність вирішення наступних завдань:

- узагальнити теоретичну базу дослідження ефективності та визначити специфічні особливості банківського бізнесу як об’єкта оцінювання та управління нею;
- виокремити місце управління ефективністю банківського бізнесу в межах концепції вартісно-орієнтованого управління;
- проаналізувати стан і тенденції розвитку банківського бізнесу в Україні у контексті управління його ефективністю;
- розробити концептуальні засади формування системи управління ефективністю банківського бізнесу;
- розвинути критеріальну базу вибору методів оцінювання ефективності банківського бізнесу;
- запропонувати науково-методичний підхід до оцінювання ефективності банківського бізнесу, підтвердити доцільність його впровадження у практику вітчизняного банківництва;
- розвинути науково-методичні положення аналізу ефективності банківського бізнесу, виокремити основні детермінанти її забезпечення в Україні та формалізувати їх вплив;
- розробити матрицю вибору еталонних стратегій та надати рекомендації щодо вибору стратегії управління ефективністю банківського бізнесу.

Об’єктом дослідження є економічні відносини між стейкхолдерами банку, що виникають під час управління ефективністю банківського бізнесу.

Предметом дослідження є науково-методичне забезпечення управління ефективністю банківського бізнесу в контексті впровадження концепції вартісно-орієнтованого управління.

Методи дослідження. Теоретичну та методологічну основу дисертаційного дослідження складають фундаментальні положення економічної теорії, теорії фінансового посередництва та банківської справи, сучасні концепції менеджменту, а також наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених, присвячені проблемам забезпечення ефективного розвитку банківського бізнесу.

У процесі вирішення завдань дослідження використовувалися наступні методи наукового пізнання: загальнонаукові (аналіз, синтез, логічне узагальнення) – при обґрунтуванні категоріально-понятійного апарату дослідження

ефективності банківського бізнесу; порівняльний та статистичний аналіз – при дослідженні тенденцій розвитку банківського бізнесу в Україні; системно-структурний аналіз – при обґрунтуванні елементного складу та взаємозв'язків у системі управління ефективністю банківського бізнесу; групування – при розробці рекомендацій щодо вибору стратегії управління ефективністю банківського бізнесу; економіко-математичне моделювання (параметричні методи, зокрема стохастичний фронтірний аналіз) – під час обґрунтування методичного підходу до оцінювання ефективності банківського бізнесу та формалізації умов її забезпечення. Економіко-математичне моделювання проведено в середовищі FRONTIER Version 4.1.

Інформаційною та фактологічною базою дисертаційного дослідження є законодавчі та нормативно-правові акти, що регулюють діяльність банків в Україні; офіційні дані Національного банку України, Асоціації українських банків та Незалежної асоціації банків України, Державної служби статистики України; звітно-аналітична інформація міжнародних фінансово-кредитних та аналітичних інституцій, в тому числі Світового банку, консалтингової компанії McKinsey; аналітичні огляди та звітні дані рейтингових агентств, публічна звітність банків України.

Наукова новизна результатів дослідження полягає у поглибленні існуючих та обґрунтуванні ряду нових науково-методичних підходів та практичних рекомендацій щодо управління ефективністю банківського бізнесу в контексті впровадження концепції вартісно-орієнтованого управління.

Найбільш вагомими науковими результатами дисертаційного дослідження є такі:

вперше:

- розроблено концептуальні засади формування системи управління ефективністю банківського бізнесу як: 1) складової вартісно-орієнтованого управління, що обумовлює необхідність обрання показника вартості банківського бізнесу як критерію ефективності; 2) цілісної впорядкованої сукупності елементів організаційно-цільового (мета, суб'єкт, об'єкт, принципи управління) та функціонально-інформаційного (оцінювання, аналіз та вибір стратегії) її забезпечення, що спрямована на мінімізацію недоотриманих прямими стейкхолдерами банківського бізнесу вигід;

удосконалено:

- науково-методичний підхід до оцінювання ефективності банківського бізнесу шляхом розрахунку показника недоотриманих вигід, який ґрунтується на застосуванні стохастичного фронтірного аналізу та дозволяє надати кількісну оцінку величині недоотриманого банком доходу, виходячи з потенційних можливостей. Запропонований підхід, на відміну від існуючих граничних методів, враховує показники результативності банківської діяльності (чиста процентна та непроцентна маржа), витратності (витрати на обслуговування майнового комплексу банку та розвиток нематеріальних активів) та коригуючі показники (рівень кредитного ризику, масштаб діяльності та чистий спред);

- методичні засади обґрунтування умов забезпечення ефективності банківського бізнесу шляхом формалізації впливу “статусних” характеристик банку та особливостей його бізнес-моделі на показник недоотриманих вигід. Це дозволило обґрунтувати наявність суттєвого позитивного впливу на ефективність банківського бізнесу присутності іноземного капіталу, членства в інтеграційному об’єднанні, орієнтації на корпоративний сегмент клієнтської бази при залученні ресурсів та на роздрібний – при їх розміщенні; а також наявність суттєвого негативного впливу на ефективність банківського бізнесу державної форми власності, масштабу провадження бізнесу, орієнтації на роздрібний сегмент при залученні ресурсів та високої частки високоліквідних активів;
- науково-методичні засади стратегічного управління ефективністю банківського бізнесу на основі розробки матриці вибору еталонних стратегій (підтримання, максимізації, підвищення, стабілізації та відновлення ефективності), що, на відміну від існуючих підходів, ґрунтується на формалізованому взаємозв’язку рівня ефективності банківського бізнесу та його статусного профілю, який запропоновано визначати, виходячи з поточної позиції банку на ринку з точки зору потенціалу зростання ефективності бізнесу;
набули подальшого розвитку:
- структуризація науково-методичних підходів до розкриття змісту банківської діяльності шляхом виокремлення функціонального, інституційного, портфельного, виробничого, стейкхолдерського підходів до її визначення, що дозволило обґрунтувати її багатоцільовий і багаторівневий характер та склало наукове підґрунтя для її розмежування від банківського бізнесу як сукупності економічних відносин;
- трактування змісту понять:
 - “банківський бізнес” як сукупності економічних відносин між зацікавленими сторонами, що виникають під час здійснення банківської діяльності з метою отримання прямими стейкхолдерами економічних вигід з урахуванням інтересів групи опосередкованих стейкхолдерів. На відміну від існуючих, такий підхід трактує банківський бізнес як сукупність економічних відносин та дозволяє визначити перелік його структурних характеристик: основного вигодонабувача (прямих стейкхолдерів – власників та менеджерів), механізм отримання економічних вигід (здійснення банківської діяльності з урахуванням інтересів групи опосередкованих стейкхолдерів) та мету провадження;
 - “ефективність банківського бізнесу” як узагальнюючої характеристики досягнутих результатів з урахуванням витрат на його провадження та з позиції повноти реалізації потенційних можливостей, що дозволяє конкретизувати умови отримання цих результатів;
- система факторів впливу на ефективність банківського бізнесу залежно від їх походження із поглибленням ознаки “за стейкхолдером – суб’єктом впливу”. Це дозволило розмежувати зовнішні фактори впливу як компоненти мікро-, макро- та мегасередовища банку, які знаходяться в межах компетенції

групи опосередкованих стейкхолдерів, та внутрішні умови (детермінанти) ефективності як сукупність “статусних” характеристик банку (форма власності, резидентність власників, концентрація власності, тип власника(-ів), ринковий досвід, афілійованість) та особливостей його бізнес-моделі (масштаб діяльності, капітальна база, стратегія залучення та розміщення ресурсів), що знаходяться в межах компетенції прямих стейкхолдерів.

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що обґрунтовані в роботі теоретичні положення зведені до рівня методичних рекомендацій. Пропозиції щодо використання показників ефективності банківського бізнесу можуть бути застосовані Національним банком України при розробці рекомендацій з проведення дистанційного нагляду. Пропозиції щодо розрахунку показника недоотриманих вигід, обґрунтування детермінант забезпечення ефективності банківського бізнесу, розробки матриці вибору еталонних стратегій можуть бути застосовані банками України з метою управління ефективністю банківського бізнесу та в процесі стратегічного бізнес-планування.

Висновки та рекомендації дисертанта щодо використання показників ефективності банків впроваджено в діяльність Управління Національного банку України у Сумській області (довідка від 07.06.2012 № 01-012/2092); щодо застосування інтегрального показника ефективності банківського бізнесу – в діяльність відділення “Сумське” ПАТ “Альфа-Банк” (довідка від 14.05.2012 № 002-13/1372); щодо виявлення взаємозв’язку бізнес-моделі та можливостей використання потенціалу ринку при управлінні ефективністю банківського бізнесу – в діяльність відділення АТ “ОТП Банк” м. Суми (довідка від 15.05.2012 № 001-07/1543); щодо застосування матриці вибору еталонних стратегій розвитку банківського бізнесу – в діяльність філії – Сумського обласного управління АТ “Ощадбанк” (довідка від 08.05.2012 № 01-14/1778).

Одержані дисертантом наукові результати використовуються у навчальному процесі ДВНЗ “Українська академія банківської справи Національного банку України” при викладанні дисциплін: “Фінансовий менеджмент у банку”, “Аналіз банківської діяльності”, “Банківський нагляд”, “Банківська система” (акт від 20.02.2012).

Особистий внесок здобувача. Дисертаційне дослідження є завершеною науковою роботою. Наукові положення, висновки, рекомендації і розробки, які виносяться на захист, одержані автором самостійно і відображені в опублікованих працях. Результати, опубліковані дисертантом у співавторстві, використані у дисертаційній роботі лише в межах його особистого внеску.

Апробація результатів дослідження. Основні положення дисертаційного дослідження доповідалися, обговорювалися і отримали схвальну оцінку на науково-практичних конференціях, серед яких: V Міжнародна науково-практична конференція “Проблеми розвитку фінансової системи України в умовах глобалізації” (2009 р., м. Сімферополь); V Міжнародна науково-практична конференція “Міжнародна банківська конкуренція: теорія і практика” (2010 р., м. Суми); Всеукраїнська науково-практична конференція “Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України” (2009, 2011 р.,

м. Суми); VIII Міжнародна науково-практична конференція “Економічний і соціальний розвиток України в XXI столітті: національна ідентичність та тенденції глобалізації” (2011 р., м. Тернопіль); II Міжнародна науково-практична конференція “Розвиток фінансового менеджменту та реформування фінансової системи в умовах хаотично структурованої економіки” (2012 р., м. Дніпропетровськ); XI Всеукраїнська науково-практична конференція “Фінансово-кредитна система України в умовах інтеграційних і глобалізаційних процесів” (2012 р., м. Черкаси).

Публікації. Основні наукові положення, рекомендації та висновки дисертанта опубліковано у 17 наукових працях загальним обсягом 4,89 друк. арк., з яких особисто автору належить 4,12 друк. арк., у тому числі: 1 підрозділ у колективній монографії, 9 статей в журналах і збірниках наукових праць, що є фаховими з економіки; 7 публікацій у збірниках тез доповідей конференцій.

Структура і зміст роботи. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків.

Повний обсяг дисертації складає 268 сторінок, у тому числі на 114 сторінках розміщено 23 таблиці, 33 рисунки, 5 додатків та список літератури з 241 найменування.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У першому розділі “**Управління ефективністю банківського бізнесу: теоретичні основи та передумови впровадження в Україні**” узагальнено теоретичну базу дослідження ефективності та уточнено специфічні особливості банківського бізнесу як об’єкта її визначення та управління, обґрунтовано роль та місце управління ефективністю банківського бізнесу в межах концепції вартісно-орієнтованого управління, проаналізовано стан і тенденції розвитку банківського бізнесу в Україні в контексті управління його ефективністю.

Дослідження генезису поглядів на зміст поняття “ефективність” та узагальнення існуючих підходів до його трактування дозволяють зробити висновок щодо трансформації поняття від вузького розуміння (як співвідношення отриманих результатів та понесених витрат) до більш широкого (як комплексного поняття та багатоаспектної характеристики результатів діяльності). Основними іманентними рисами ефективності автор вважає відносний (порівняльний) характер її визначення; оціночну природу, що потребує взаємоузгодженості критерію та індикаторів її вимірювання; тісний взаємозв’язок з результативністю через надання якісно-кількісної визначеності отриманим результатам.

Одним із факторів, що обумовлюють особливості банківського бізнесу та мають бути враховані при управлінні його ефективністю, є специфічні відмінності банківської діяльності від інших видів економічної активності. З метою уточнення цих відмінностей автором виокремлено такі науково-методичні підходи до розкриття змісту банківської діяльності: функціональний (її зміст визначається переліком основних функцій та послуг банків як фінансових посередників); інституційний (розкриває інституційну природу банківської діяльності

з позиції мінімізації транзакційних витрат, усунення асиметрії інформації на ринку та управління ризиками); портфельний (банківська діяльність розглядається з позиції оптимального поєднання доходності, ризикованості та ліквідності); виробничий (банківська діяльність визначається як виробничий процес, пов'язаний з трансформацією тимчасово вільних ресурсів у доходні активи); стейкхолдерський (банківська діяльність розглядається з точки зору задоволення інтересів широкого кола зацікавлених сторін, що виникають під час її здійснення). Це дозволило обґрунтувати її багатоцільовий і багаторівневий характер та склало наукове підґрунтя для її розмежування від банківського бізнесу як сукупності економічних відносин.

Кінцеві результати банківського бізнесу запропоновано досліджувати з точки зору задоволення інтересів зацікавлених сторін (забезпечення віддачі на вкладений капітал, прозорості та справедливої системи винагороди праці, дотримання вимог та обмежень, забезпечення стабільності та надійності відносин, доступності банківських послуг та ін.). З позиції управління ефективністю банківського бізнесу виокремлено прямих (власники і менеджери) та опосередкованих (регулятора, клієнтів, державу, партнерів та ін.) стейкхолдерів банківського бізнесу. З урахуванням цього автором уточнено зміст поняття “банківський бізнес” як сукупності економічних відносин між його зацікавленими сторонами, що виникають під час здійснення банківської діяльності з метою отримання прямими стейкхолдерами економічних вигід з урахуванням інтересів групи опосередкованих стейкхолдерів. На відміну від існуючих, такий підхід визначає банківський бізнес як сукупність економічних відносин та дозволяє виокремити його структурні характеристики: основного вигодонабувача (прямих стейкхолдерів – власників та менеджерів), механізм отримання економічних вигід (здійснення банківської діяльності з урахуванням інтересів групи опосередкованих стейкхолдерів) та мету провадження.

Автором обґрунтовано, що завданню гармонізації інтересів як прямих, так і опосередкованих стейкхолдерів банківського бізнесу найбільшою мірою відповідає концепція вартісно-орієнтованого управління, відповідно до якої стратегічною метою провадження банківського бізнесу слід вважати зростання вартості вкладеного капіталу банку у довгостроковому періоді за умови врахування інтересів групи опосередкованих стейкхолдерів.

Узагальнення основних положень концепції вартісно-орієнтованого управління банківським бізнесом дозволяє стверджувати про зосередженість основної уваги дослідників на розрахункових (оціночних) її аспектах, зокрема на визначенні вартості банківського бізнесу. Автором доведено, що показники вартості банківського бізнесу, які з успіхом можуть застосовуватися при визначенні ціни купівлі-продажу банків або при укладанні угод злиття чи поглинання, не можуть слугувати єдиним та вичерпним індикатором при прийнятті банками стратегічних управлінських рішень. Крім цілого ряду інших причин, це обумовлено також і тим, що показники вартості не дозволяють проводити коректне порівняння альтернативних сценаріїв провадження банківського бізнесу

при різних обсягах витрат, скласти уявлення про повноту реалізації банком всіх потенційних можливостей з урахуванням ринкової кон'юнктури та оптимальність управлінських дій з приводу досягнення результатів. Виходячи з цього, як узагальнюючу характеристику досягнутих результатів банківського бізнесу з урахуванням витрат на його провадження та з позиції повноти реалізації потенційних можливостей запропоновано використовувати критерій ефективності банківського бізнесу.

Дослідження еволюції банківського бізнесу в Україні, умов та цільових орієнтирів його розвитку дозволило обґрунтувати ряд передумов для управління його ефективністю. Серед них, зокрема, слід виділити суттєве погіршення фінансового стану банків (значне зниження рентабельності банківської діяльності та зростання обсягів проблемної заборгованості (рис. 1)), що свідчить про необхідність переорієнтації з екстенсивного на інтенсивний тип розвитку, пошук додаткових резервів підвищення рівня ефективності банківського бізнесу.

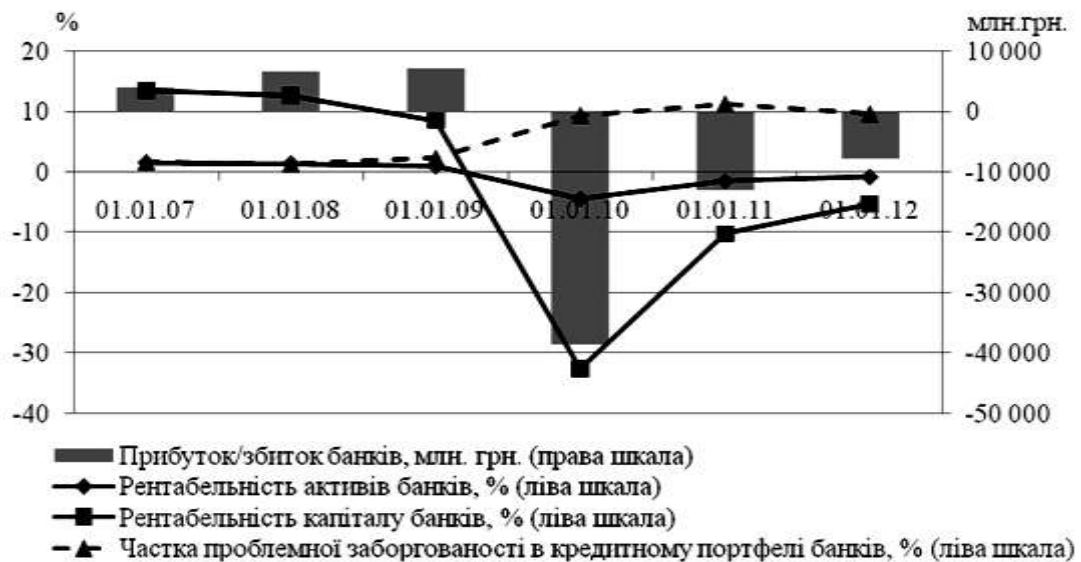

Рисунок 1 – Динаміка окремих показників фінансового стану банків України у 2006–2011 рр.

Так, зокрема, станом на 01.01.2012 фінансовий результат по системі склав -7,7 млрд. грн., рентабельність капіталу банків – -5,3 %, рентабельність активів банків – -0,8 %, рівень проблемної заборгованості за даними НБУ склав 9,6 %, за даними Standard & Poor's – 40 %.

Крім того, управління ефективністю банківського бізнесу на сьогодні набуває особливого значення також і з огляду на зниження інвестиційної привабливості вітчизняного банківського бізнесу (за оцінками європейських інвесторів, поточна вартість українських банків не перевищує 30–50 % вкладеного в них капіталу) та загрозу виходу з ринку іноземних інвесторів.

У другому розділі “**Розвиток науково-методичного забезпечення системи управління ефективністю банківського бізнесу**” обґрунтовано концептуальні засади формування системи управління ефективністю банківського бізнесу, розвинуто критеріальну базу вибору методів її оцінювання, запропоновано

науково-методичний підхід до оцінювання ефективності банківського бізнесу на основі розрахунку показника недоотриманих вигід та здійснено його апробацію на основі даних найбільших банків України.

Автором розроблено систему управління ефективністю банківського бізнесу в межах концепції вартісно-орієнтованого управління, яка містить впорядковану сукупність елементів організаційно-цільового (мета, суб'єкт, об'єкт, принципи управління) та функціонально-інформаційного її забезпечення (оцінювання, аналіз та вибір стратегії), і спрямована на мінімізацію недоотриманих прямими стейкхолдерами банківського бізнесу вигід, що дозволяє сформувати комплекс управлінських рішень щодо використання його потенційних можливостей (рис. 2).

Автор акцентує увагу на дуалістичній сутності системи управління ефективністю банківського бізнесу: 1) як складової вартісно-орієнтованого управління банківським бізнесом, що обумовлює необхідність обрання показника вартості як критерію ефективності; 2) як цілісної самостійної системи, спрямованої на мінімізацію недоотриманих вигід шляхом реалізації етапів оцінювання, аналізу та вибору стратегії управління ефективністю банківського бізнесу.

Система управління ефективністю банківського бізнесу формується на засадах дотримання принципів наукової обґрунтованості та оптимальності, системності та комплексності, адаптивності, інтегрованості, ієрархічності та зворотного зв'язку, індикативності, що в сукупності дозволяє забезпечити впорядкованість всіх елементів та взаємозв'язків організаційно-цільового, функціонально-інформаційного забезпечення її реалізації.

В межах вартісно-орієнтованого управління суттєвих змін зазнає роль оцінювання в системі управління ефективністю банківського бізнесу шляхом перенесення акцентів з виконання ним виключно діагностично-контрольної функції (співвідношення в координатах “результат-витрати”, “план-факт”) на посилення діагностично-пошукової функції (визначення втрачених можливостей).

Узагальнення існуючих науково-методичних підходів до оцінювання ефективності банківської діяльності в цілому (коєфіцієнтний, аналітичний, граничний, рейтинговий, вартісний) дозволило впорядкувати їх залежно від суб'єкта (власник, менеджмент, регулятор, інші зацікавлені сторони) та умов проведення оцінювання ефективності (доступності ринкової інформації).

Автором обґрунтовано для цілей оцінювання ефективності банківського бізнесу доцільність застосування граничних методів, спрямованих на визначення ступеня відхилення фактичних результатів роботи від потенційно можливих на ринку, з відповідною адаптацією до специфічних умов провадження банківського бізнесу.

Ґрунтуючись на методології стохастичного фронтірного аналізу, автором як індикатор ефективності банківського бізнесу запропоновано використовувати показник недоотриманих вигід – DI_{BPL} (його зменшення свідчить про підвищення ефективності банківського бізнесу, а зростання – навпаки).

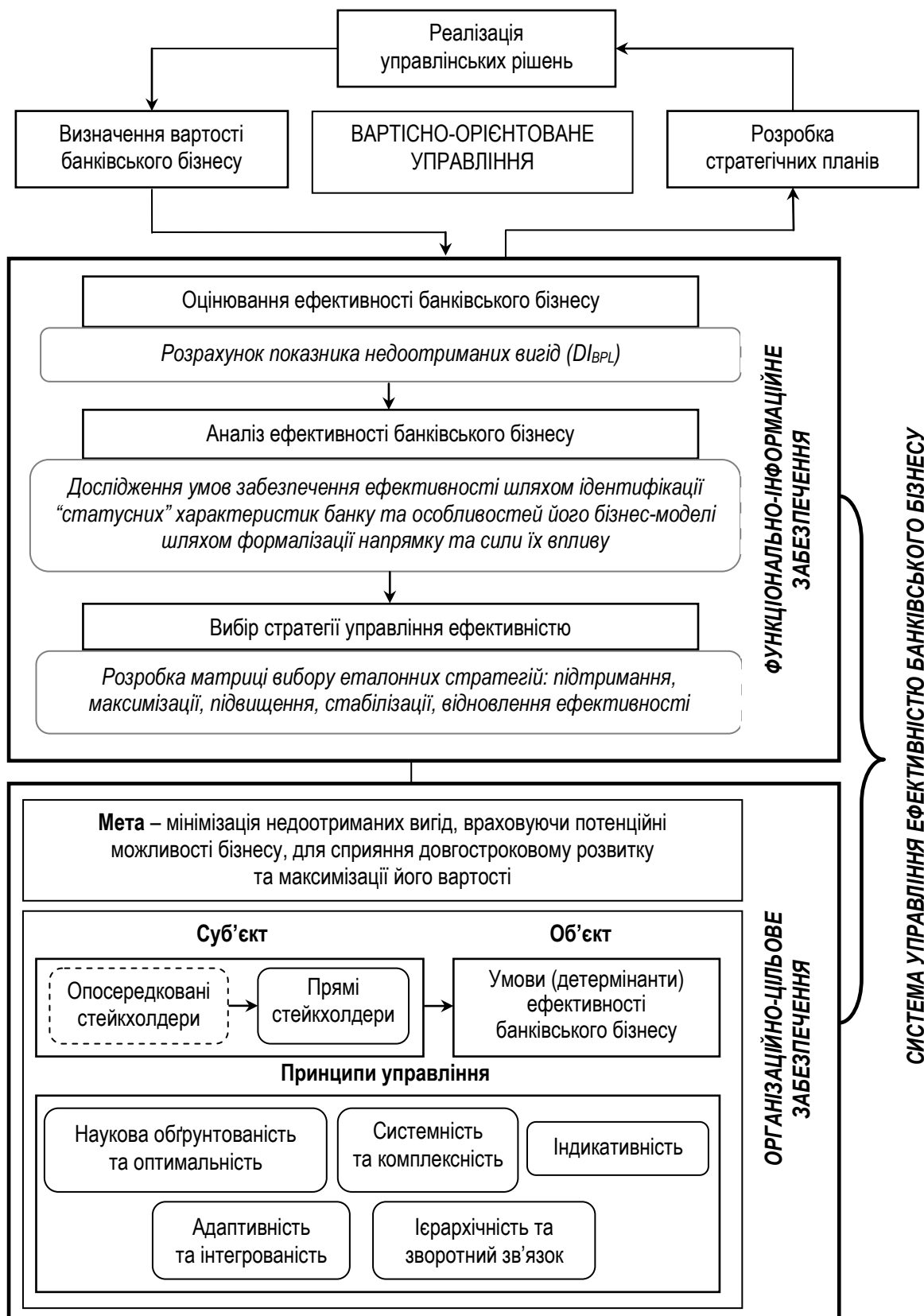

Рисунок 2 – Система управління ефективністю банківського бізнесу в межах вартісно-орієнтованого управління

Запропонований підхід до його розрахунку, на відміну від існуючих граничних методів, враховує показники результативності банківської діяльності (чиста процентна та непроцентна маржа), витратності (витрати на обслуговування майнового комплексу та розвиток нематеріальних активів) та коригуючі показники (рівень кредитного ризику, масштаб діяльності та чистий спред) (рис. 3).

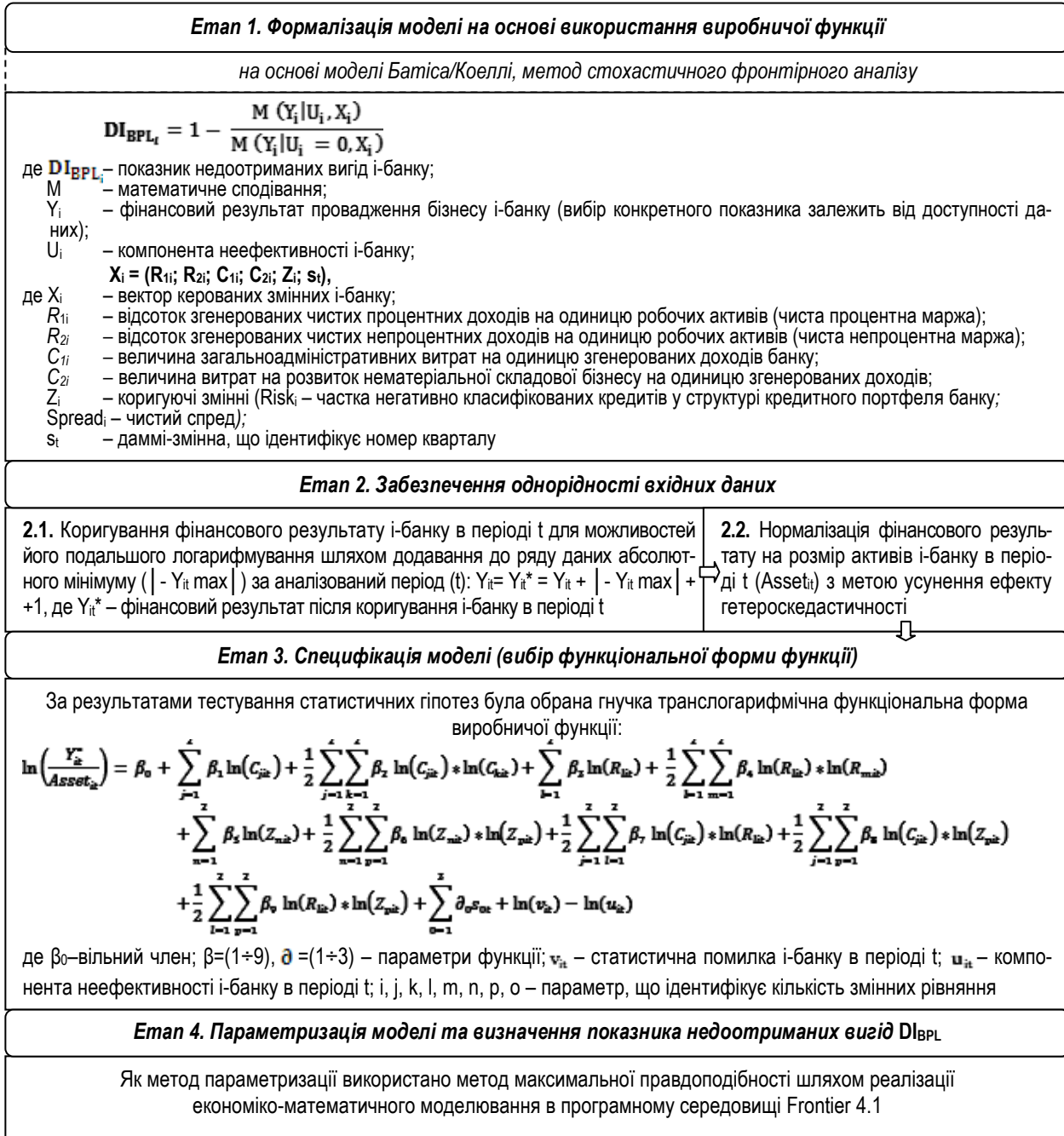

Рисунок 3 – Алгоритм оцінювання ефективності банківського бізнесу на основі показника недоотриманих вигід DI_{BPL}

Беручи до уваги квартальний характер даних, використаних для розрахунку, враховано фактор сезонності, притаманний банківській діяльності в Україні

шляхом введення даммі-змінної. Використання показника недоотриманих вигід DI_{BPL} дозволяє визначити величину недоотриманих (потенційних) доходів внаслідок прийняття управлінських рішень, які не відповідають найбільш раціональному (оптимальному) варіанту провадження банківського бізнесу. Врахування альтернативних варіантів провадження банківського бізнесу наближає запропонований індикатор ефективності банківського бізнесу до показника економічного прибутку, що усуває недоліки традиційних бухгалтерських показників та відповідає принципам вартісно-орієнтованого управління.

Результати апробації розробленого автором підходу на даних найбільших банків України за 2007 р. – 1-ше півріччя 2012 р. свідчать про зниження середнього рівня ефективності банківського бізнесу (DI_{BPL} зріс з 21,90 до 40,05 %) та про посилення диференціації банків за рівнем ефективності бізнесу (рис. 4).

Рисунок 4 – Динаміка показника недоотриманих вигід DI_{BPL} , розрахованого за даними 12 найбільших банків України протягом 2007 р. – 1-го півріччя 2012 р.

Автором виявлено розбіжності позицій досліджуваних банків в рейтингах, складених на основі запропонованого показника недоотриманих вигід DI_{BPL} і традиційних показників рентабельності, що є свідченням неспроможності останніх адекватно відображати ефективність провадження банківського бізнесу з точки зору повноти реалізації банком своїх потенційних можливостей на ринку.

У третьому розділі “Удосконалення науково-методичних підходів до аналізу та стратегічного управління ефективністю банківського бізнесу” розвинуто науково-методичні положення аналізу ефективності банківського бізнесу, формалізовано вплив “статусних” характеристик банку та особливостей його бізнес-моделі на показник недоотриманих вигід, надано рекомендації щодо вибору виду стратегії управління ефективністю банківського бізнесу на основі матриці вибору еталонних стратегій.

В контексті методичного забезпечення аналізу ефективності банківського бізнесу для ідентифікації резервів її підвищення запропоновано розмежовувати фактори впливу на ефективність банківського бізнесу (на рівні мікро-, макро- та мегасередовища бізнесу), а також умови забезпечення ефективності банківського бізнесу.

До складу останніх слід відносити: 1) “статусні” характеристики банку (форма власності, резидентність власників, концентрація власності, тип

власника(-ів), ринковий досвід, афілійованість); 2) контекстні характеристики, зокрема, бізнес-модель банку (масштаб провадження бізнесу, капітальна база, орієнтація на відповідний сегмент ринку при залученні та розміщенні фінансових ресурсів). У роботі формалізовано вплив “статусних” характеристик банку та особливостей його бізнес-моделі на показник недоотриманих вигід шляхом побудови багатофакторних параметричних рівнянь.

Враховуючи неоднозначність впливу “статусних” характеристик на ефективність банківського бізнесу в межах окремої країни (через національні традиції та історичний досвід провадження бізнесу, ступінь розвитку і регулювання товарних та грошово-кредитних відносин, правову захищеність та прозорість бізнесу), сформовано гіпотези щодо їх впливу на ефективність банківського бізнесу в Україні та здійснено їх перевірку на даних 12 найбільших банків України (табл. 1).

Таблиця 1 – Результати перевірки гіпотез щодо впливу “статусних” характеристик банку на показник недоотриманих вигід DI_{BPL}

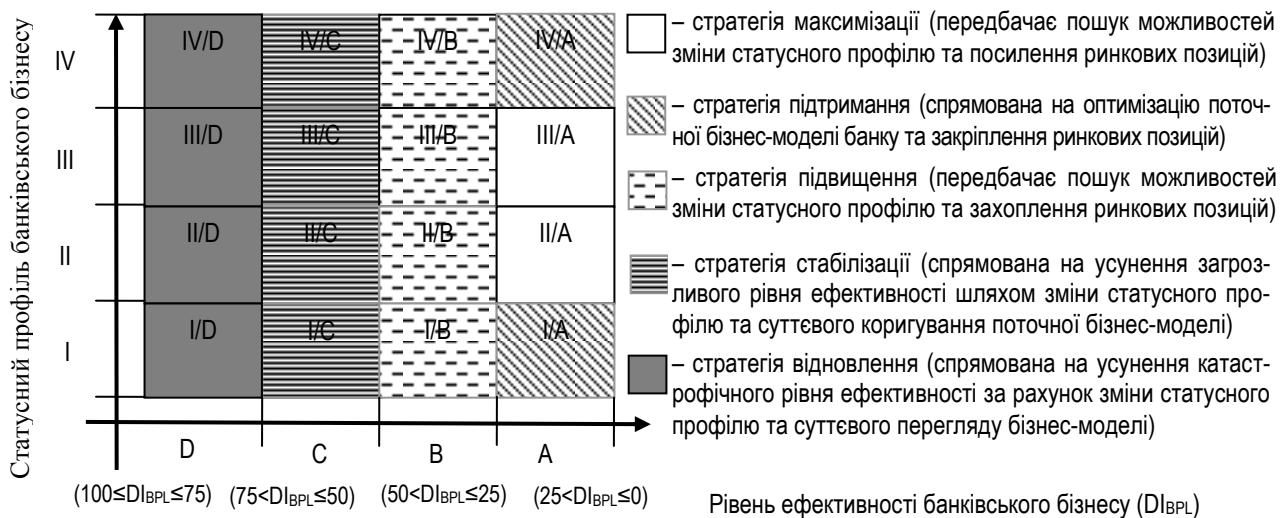
Статусна характеристика	Гіпотеза	Спосіб ідентифікації (за допомогою бінарних характеристик)	Коефіцієнт впливу (значимість)	Висновок
Форма власності	Державні банки є не менш ефективними, ніж приватні	державна – 1 приватна – 0	15,103 (0,001)	Не підтвердилася. Приватні банки є більш ефективними, ніж державні
Походження капіталу	Банки з іноземним капіталом є більш ефективними	іноземний – 1 вітчизняний – 0	-4,814 (0,001)	Підтвердилася
Тип власника	Банки з інституційним власником є більш ефективними	інституційний – 1 індивідуальний – 0	0,000 (–)	Не підтвердилася. Вплив є незначущим
Афілійованість	Наявність спільних економічних інтересів негативно впливає на ефективність банківського бізнесу	членство в інтеграційному об’єднанні – 1 відсутність членства – 0	-4,444 (0,005)	Не підтвердилася. Банки-члени інтеграційних об’єднань є більш ефективними, ніж унітарні

Серед досліджуваних “статусних” характеристик найбільш негативний вплив (позитивне значення коефіцієнта регресії означає зростання показника недоотриманих вигід та, відповідно, зниження ефективності банківського бізнесу) на ефективність банківського бізнесу здійснює державна форма власності. Позитивний вплив на ефективність банківського бізнесу членства банку в інтеграційному об’єднанні (фінансово-промисловій групі чи консорціумі) обумовлений дією “внутрішнього ринку капіталу”, що в умовах недостатньо розвинутих чи недоступних зовнішніх ринків капіталу слугує додатковою стратегічною перевагою бізнесу на ринку.

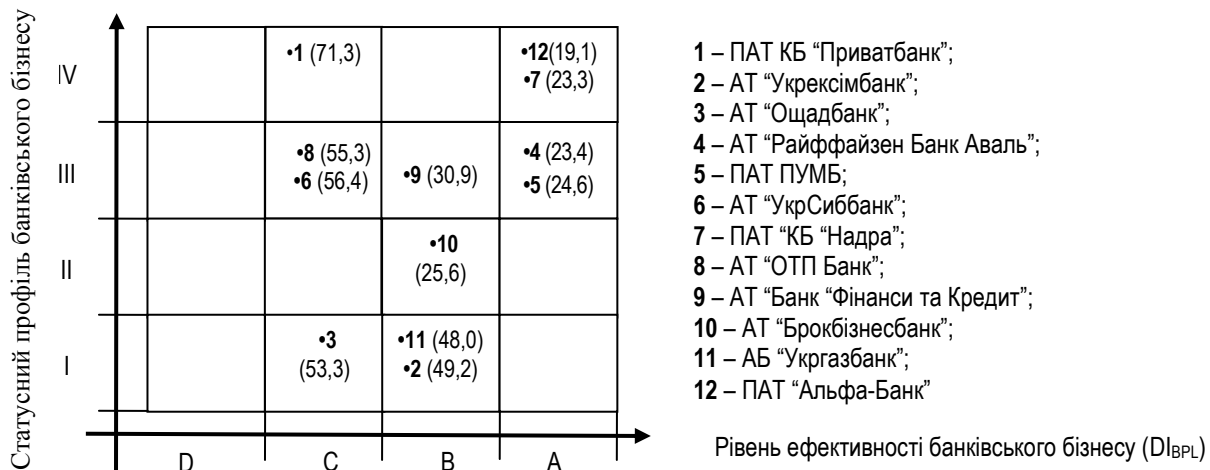
Результати формалізації впливу особливостей бізнес-моделі банку на показник недоотриманих вигід (табл. 2) показали, що до складу основних детермінант-дестимуляторів ефективності банківського бізнесу в Україні належать масштаб діяльності, розгалуженість регіональної мережі банку, залежність від коштів засновників, орієнтація на роздрібний сегмент при залученні фінансових ресурсів, частка високоліквідних активів.

Серед детермінант-стимуляторів – стратегія банку щодо залучення фінансових ресурсів (зокрема, пріоритетність корпоративного сегмента) та розміщення (перевага надається кредитуванню роздрібного сегмента).

Автором сформульовано рекомендації щодо вибору виду стратегії управління ефективністю банківського бізнесу на основі розробки матриці вибору еталонних стратегій (підтримання, максимізації, підвищення, стабілізації та відновлення ефективності), що, на відміну від існуючих підходів, здійснено на основі формалізованого взаємозв'язку статусного профілю бізнесу та поточного рівня його ефективності (рис. 5).

а) загальний вигляд матриці вибору еталонних стратегій

б) матриця вибору еталонних стратегій для окремих банків України станом на 01.07.2012

Рисунок 5 – Матриця вибору еталонних стратегій управління ефективністю банківського бізнесу

Ідентифікацію статусного профілю бізнесу запропоновано здійснювати залежно від наявності відповідних “статусних” характеристик банку – умов забезпечення ефективності банківського бізнесу (профіль “I” відповідає

державній формі власності, “II” – приватній формі власності; “III” – приватній формі власності та участі іноземного капіталу або наявності “внутрішнього ринку капіталу”, “IV” – приватній формі власності, участі іноземного капіталу, наявності “внутрішнього ринку капіталу”). З метою розмежування банків за рівнем ефективності банківського бізнесу була здійснена їх градація залежно від значення показника недоотриманих вигід шляхом рівномірного розподілу на інтервали: “A” ($0\% \leq DI_{BPL} < 25\%$), “B” ($(25\% \leq DI_{BPL} < 50\%)$), “C” ($(50\% \leq DI_{BPL} < 75\%)$), “D” ($(75\% \leq DI_{BPL} \leq 100\%)$). З позиції управління ефективністю банківського бізнесу пріоритетним вважається рух по горизонталі – від “D” до “A” та по вертикалі – від “I” до “IV”.

Запропонований підхід дозволяє конкретизувати поточну позицію банку на ринку з точки зору потенціалу зростання ефективності; надати оцінку якості роботи менеджменту банку; деталізувати коло конкурентів та визначити вид еталонної стратегії управління ефективністю банківського бізнесу.

ВИСНОВКИ

У дисертації представлено теоретичне узагальнення та запропоновано нове вирішення науково-прикладної задачі, яка полягає в розвитку науково-методичних засад та розробці практичних рекомендацій щодо управління ефективністю банківського бізнесу в контексті впровадження концепції вартісно-орієнтованого управління.

За результатами дисертаційного дослідження зроблено наступні висновки:

1. Банківський бізнес є сукупністю економічних відносин між зацікавленими сторонами, що виникають під час здійснення банківської діяльності з метою отримання прямими стейкхолдерами економічних вигід з урахуванням інтересів групи опосередкованих стейкхолдерів.

2. Завданню гармонізації інтересів як прямих, так і опосередкованих стейкхолдерів банківського бізнесу, найбільшою мірою відповідає концепція вартісно-орієнтованого управління, відповідно до якої стратегічною метою провадження банківського бізнесу слід вважати зростання вартості вкладеного капіталу банку у довгостроковому періоді за умови врахування інтересів групи опосередкованих стейкхолдерів. В межах вартісно-орієнтованого управління ефективність банківського бізнесу є узагальнюючою характеристикою досягнутих результатів з урахуванням витрат на його провадження та з позиції повноти реалізації потенційних можливостей, що дозволяє конкретизувати умови отримання цих результатів.

3. Систему управління ефективністю банківського бізнесу в межах вартісно-орієнтованого управління слід розглядати як впорядковану сукупність елементів організаційно-цільового (суб’єкт, об’єкт, мета, принципи) та функціонально-інформаційного (оцінювання, аналіз та формування стратегії) забезпечення, спрямовану на мінімізацію недоотриманих прямими стейкхолдерами банківського бізнесу вигід.

4. Оцінку ефективності банківського бізнесу запропоновано здійснювати за допомогою показника недоотриманих вигід, який ґрунтується на застосуванні

граничного методу, зокрема стохастичного фронтірного аналізу, та дозволяє надати кількісну оцінку величині недоотриманих доходів.

5. Результати апробації науково-методичного підходу до оцінювання ефективності банківського бізнесу на прикладі дванадцяти найбільших банків України за 2007 р. – 1-ше півріччя 2012 р. свідчать про зниження середнього рівня ефективності банківського бізнесу – показник недоотриманих вигід зріс з 21,90 до 40,05 %, та посилення диференціації банків за рівнем ефективності банківського бізнесу. До трійки банків-лідерів потрапили АТ “Брокбізнесбанк”, ПАТ “Альфа-Банк” та АТ “Ощадбанк”, до банків з найнижчим середнім рівнем ефективності – ПАТ КБ “Приватбанк” та АТ “УкрСиббанк”. Порівняння традиційних показників ефективності (рентабельності) та показника недоотриманих вигід дало можливість зробити висновок про неспроможність перших адекватно відображати оптимальність провадження банківського бізнесу з точки зору повноти реалізації його потенційних можливостей.

6. У контексті методичного забезпечення аналізу ефективності банківського бізнесу запропоновано розмежовувати фактори впливу (на рівні мікросередовища бізнесу (галузевий рівень), макросередовища (національний рівень) та мегасередовища (міжнародний рівень), та умови забезпечення ефективності банківського бізнесу. До складу останніх слід відносити “статусні” характеристики банку (форма власності, резидентність власників, концентрація власності, тип власника(-ів), ринковий досвід, афілійованість) та контекстні характеристики, зокрема, бізнес-модель банку.

7. За результатами формалізації впливу “статусних” характеристик банку на показник недоотриманих вигід обґрунтовано наявність суттєвого позитивного впливу на ефективність банківського бізнесу таких умов: присутність іноземного капіталу, членство в інтеграційному об’єднанні, орієнтація на корпоративний сегмент залучення фінансових ресурсів та роздрібний сегмент при їх розміщенні; а також наявність суттєвого негативного впливу на ефективність банківського бізнесу державної форми власності, масштабу провадження бізнесу, орієнтації на роздрібний сегмент залучення фінансових ресурсів та високої частки високоліквідних активів.

8. Використання матриці вибору еталонних стратегій управління ефективністю банківського бізнесу (підтримання, максимізації, підвищення, стабілізації та відновлення ефективності), що ґрунтується на формалізованому взаємозв’язку статусного профілю бізнесу та поточного рівня його ефективності, дозволить: конкретизувати поточну позицію банку на ринку з точки зору потенціалу зростання ефективності; надати оцінку якості менеджменту банку; деталізувати коло конкурентів та визначити еталонну стратегію управління ефективністю банківського бізнесу. Перевірка авторських пропозицій продемонстрована на прикладі найбільших банків України, надані рекомендації щодо вибору еталонних стратегій ПАТ “Альфа-Банк” (стратегія підтримання) та АТ “ОТП Банк” (стратегія стабілізації).

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ

Монографії

1. Буряк А. В. Прогнозування кредитного ризику на основі збалансування обсягів кредитних та депозитних операцій / А. В. Буряк, О. О. Котенко // Управління ризиками банків : монографія у 2-х томах. Т. 1. Управління ризиками базових банківських операцій / [А. О. Єпіфанов, Т. А. Васильєва, С. М. Козьменко та ін.] / за ред. д-ра екон. наук, проф. А. О. Єпіфанова та д-ра екон. наук, проф. Т. А. Васильєвої. – Суми : ДВНЗ “УАБС НБУ”, 2012. – 283 с. – С. 160–167 (0,36 друк. арк.). *Особистий внесок: формалізація впливу збалансованості базових операцій банку на фінансові результати його діяльності (0,2 друк. арк.).*

Публікації у наукових фахових виданнях

2. Буряк А. В. Фактори впливу на ефективність банківського бізнесу [Текст] / А. В. Буряк // Інноваційна економіка. – 2012. – № 7 (33). – С. 239–242 (0,48 друк. арк.).
3. Буряк А. В. Система управління ефективністю банківського бізнесу / А. В. Буряк // Економічний вісник університету : збірник наукових праць учених та аспірантів. – 2012. – Випуск 19/1. – С. 132–135 (0,46 друк. арк.).
4. Буряк А. В. Метод фінансових коефіцієнтів як інструмент оцінки ефективності діяльності українських банків / А. В. Буряк // Економічний часопис – XXI. – 2011. – № 11–12. – С. 61–64 (0,46 друк. арк.).
5. Буряк А. В. Теоретичні підходи до визначення змісту банківської діяльності [Електронний ресурс] / А. В. Буряк // Ефективна економіка. – 2011. – № 10. – Режим доступу : <http://www.economy.nayka.com.ua/index.php?operation=1&iid=727> (0,49 друк. арк.).
6. Буряк А. В. Методичні засади оцінювання ефективності діяльності банків / А. В. Буряк // Економічний аналіз. – 2010. – Випуск 7. – С. 133–136 (0,45 друк. арк.).
7. Буряк А. В. Особливості визначення ефективної діяльності банку / А. В. Буряк // Фінансово-кредитна діяльність : проблеми теорії та практики : збірник наукових праць. – Харків : ХІБС УБС НБУ, 2010. – Випуск 1 (8), частина 2. – С. 41–46 (0,46 друк. арк.).
8. Буряк А. В. Оцінка ефективності банків з точки зору фінансового посередництва / Н. Г. Маслак, А. В. Буряк // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : збірник наукових праць. Т. 26. – Суми : УАБС НБУ, 2009. – С. 83–88 (0,44 друк. арк.). *Особистий внесок: виокремлено макро- та мікроекономічні підходи до дослідження та оцінки ефективності банків (0,21 друк. арк.).*
9. Буряк А. В. Методические подходы к оценке эффективности деятельности банка / А. В. Буряк, Н. Г. Маслак // Бизнес Информ. – 2009. – №12. – С. 187–191 (0,33 друк. арк.). *Особистий внесок: обґрунтовано місце методу*

фінансових коефіцієнтів в системі інструментів оцінювання ефективності банку (0,10 друк. арк.).

10. Буряк А. В. Особливості оцінки ефективності банку з розгалуженою мережею філій / А. В. Буряк, І. М. Бікбов // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : збірник наукових праць. Т. 25. – Суми : ДВНЗ “УАБС НБУ”, 2009. – С. 263–267 (0,29 друк. арк.). *Особистий внесок: досліджено взаємозв’язок регіональної мережі банків України з показниками ефективності діяльності банку (0,14 друк. арк.).*

Публікації у збірниках матеріалів конференцій

11. Буряк А. В. Місце концепції стейкхолдерів у дослідженні ефективності банківського бізнесу / А. В. Буряк // Фінансово-кредитна система України в умовах інтеграційних і глобалізаційних процесів : збірник тез доповідей XI Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів та аспірантів (19–20 квітня 2012 р.) / Черкаський інститут банківської справи Університету банківської справи. – Черкаси, 2012. – С. 24–25 (0,10 друк. арк.).
12. Буряк А. В. Використання функції прибутку в контексті формалізації технології здійснення банківської діяльності / А. В. Буряк // Розвиток фінансового менеджменту та реформування фінансової системи в умовах хаотично структурованої економіки : збірник тез доповідей II Науково-практичної конференції молодих вчених і студентів (28 березня 2012 р.) / Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля. – Дніпропетровськ, 2012. – С. 197–199 (0,14 друк. арк.).
13. Буряк А. В. CIR (Cost To Income Ratio) як показник операційної ефективності діяльності банку / А. В. Буряк // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : збірник тез доповідей XIV Науково-практичної конференції (27–28 жовтня 2011 р.) / ДВНЗ “УАБС НБУ”. – Суми : ДВНЗ “УАБС НБУ”, 2011. – Т. 2. – С. 99–100 (0,08 друк. арк.).
14. Буряк А. В. Вплив ринкової структури на показники прибутковості та витратності банків / А. В. Буряк // Економічний та соціальний розвиток України в ХХІ столітті : національна ідентичність та тенденції глобалізації” : збірник тез доповідей VIII Науково-практичної конференції молодих вчених (24–25 лютого 2011 р.). – Тернопіль : “Економічна думка, ТНЕУ”, 2011. – Ч. 2. – С. 43–44 (0,12 друк. арк.).
15. Буряк А. В. Необхідність перегляду критеріїв ефективної діяльності банків у сучасних умовах / А. В. Буряк // Міжнародна банківська конкуренція: теорія і практика : збірник тез доповідей V Міжнародної науково-практичної конференції (27–28 травня 2010 р.). – Суми : ДВНЗ “УАБС НБУ”, 2010. – Т. 2. – С. 45–46 (0,08 друк. арк.).
16. Буряк А. В. Технологія оцінки ефективності діяльності банків / А. В. Буряк // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : збірник тез доповідей XIII Науково-практичної конференції (28–29 жовтня 2010 р.). – Суми : ДВНЗ “УАБС НБУ”, 2010. – Т. 2. – С. 39–40 (0,08 друк. арк.).

17. Буряк А. В. Оцінка ефективності банків з точки зору фінансового посередництва в економіці України / А. В. Буряк // Проблемы развития финансовой системы Украины в условиях глобализации : труды V Международной научно-практической конференции аспирантов и студентов (25–28 марта 2009 г.). – Сімферополь, 2009. – С. 27 (0,07 друк. арк.).

АНОТАЦІЯ

Буряк А. В. Управління ефективністю банківського бізнесу. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.08 – Гроші, фінанси і кредит. – Державний вищий навчальний заклад “Українська академія банківської справи Національного банку України”, Суми, 2012.

В дисертаційній роботі узагальнено теоретичну базу дослідження поняття “ефективність”; уточнено специфічні риси банківського бізнесу як об’єкта оцінювання ефективності та управління нею; обґрунтовано роль та місце управління ефективністю банківського бізнесу в межах концепції вартісно-орієнтованого управління, проаналізовано стан та тенденції розвитку банківського бізнесу в Україні; обґрунтовано концептуальні положення формування системи управління ефективністю банківського бізнесу; розвинуто критеріальну базу вибору методів її оцінювання, запропоновано науково-методичний підхід до оцінювання ефективності банківського бізнесу та здійснено його апробацію, розроблено рекомендації щодо удосконалення науково-методичного забезпечення аналізу ефективності банківського бізнесу; формалізовано вплив “статусних” характеристик банку та особливостей його бізнес-моделі на показник недоотриманих вигід; побудовано матрицю вибору еталонних стратегій та надано рекомендації щодо вибору виду стратегії управління ефективністю банківського бізнесу.

Ключові слова: банківський бізнес, вартісно-орієнтоване управління, стейкхолдери, управління ефективністю банківського бізнесу, оцінка ефективності, показник недоотриманих вигід, детермінанти ефективності.

АННОТАЦИЯ

Буряк А. В. Управление эффективностью банковского бизнеса. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.08 – Деньги, финансы и кредит. – Государственное высшее учебное заведение “Украинская академия банковского дела Национального банка Украины”, Сумы, 2012.

Диссертация посвящена развитию научно-методических основ и разработке практических рекомендаций по управлению эффективностью банковского бизнеса в контексте внедрения управления, ориентированного на стоимость.

В диссертации обобщены теоретические основы исследования понятия “эффективность”; определены специфические особенности банковского бизнеса как совокупности экономических отношений с позиции управления; обоснована роль и место управления эффективностью банковского бизнеса как обобщенной характеристики результатов в рамках управления, ориентированного на стоимость, а именно с точки зрения полноты реализации потенциальных возможностей бизнеса. Проведен анализ современных тенденций развития банковского бизнеса в Украине и определены предпосылки для смены его целевых ориентиров – повышения стоимости банковского бизнеса – и необходимости управления эффективностью банковского бизнеса. Обоснованы концептуальные основы управления эффективностью банковского бизнеса в рамках управления, ориентированного на стоимость. Определена дуалистическая сущность системы управления эффективности банковского бизнеса – как составляющей концепции управления, ориентированного на стоимость; как самостоятельной системы. Также выделено организационно-целевое (субъект, объект, цель, принципы) и функционально-информационное обеспечение (оценивание, анализ, выбор стратегии) системы управления эффективностью банковского бизнеса.

Систематизация научно-методических подходов к оцениванию эффективности банковской деятельности в целом позволила систематизировать их в зависимости от субъекта и условий оценивания, а также обосновать необходимость использования граничных методов оценки для оценивания эффективности банковского бизнеса. В работе предложен научно-методический подход к оцениванию эффективности банковского бизнеса с помощью расчета показателя недополученных выгод, который учитывает показатели результативности банковской деятельности, затратности и корректирующие показатели риска, масштаба деятельности и чистого спреда. Апробация авторских предложений позволила определить уровень эффективности бизнеса наиболее крупных банков Украины и доказать несоответствие позиций в рейтинге банков, полученных с помощью традиционных показателей рентабельности.

С целью анализа эффективности банковского бизнеса предложено разграничивать факторы влияния и условия ее обеспечения (детерминанты), сформирован ряд гипотез влияния “статусных” характеристик на эффективность банковского бизнеса в Украине. Формализовано влияние “статусных” характеристик банка и особенностей бизнес-модели на показатель недополученных выгод банковского бизнеса, что позволило определить детерминанты-стимуляторы и детерминанты-дестимуляторы эффективности банковского бизнеса. Построена матрица выбора эталонных стратегий (поддержки, максимизации, повышения, стабилизации и возобновления эффективности) в зависимости от статусного профиля бизнеса на рынке и текущего уровня эффективности; разработаны рекомендации по выбору вида стратегии управления эффективностью банковского бизнеса.

Ключевые слова: банковский бизнес, подход, ориентированный на стоимость, стейкхолдеры, управление эффективностью банковского бизнеса, оценка эффективности, показатель недополученных выгод, детерминанты эффективности.

SUMMARY

Buriak A. V. Banking performance management. – Manuscript.

The dissertation for reception of scientific degree of candidate of economic science on speciality 08.00.08 – Money, finance and credit. – State Higher Educational Institution “Ukrainian Academy of Banking of the National Bank of Ukraine”, Sumy, 2012.

The dissertation research is devoted to the development of scientific and methodological basis and practical recommendations for banking performance management in the context of value-based management.

The theoretical paradigm's key components of performance are identified in the thesis; the features of the banking business are distinguished; link between banking performance management and value-based management is identified; Ukrainian banking trends are carried out; conception of banking performance management is developed; scientific and methodological approaches for banking performance's assessment are systematized; the lost benefits' index for the banking performance, based on a stochastic frontier analysis, is formed; an approach for the banking performance management' analysis is proposed, key determinants of banking performance for the first group banks by the National bank of Ukraine's classification are identified; the approach for defining performance's strategy, based on matrix, is developed.

Key words: banking, value-based management, stakeholders, banking performance management, lost benefits' index, performance' determinants.

Відповідальний за випуск
доктор економічних наук, професор
I. В. Сало

Підписано до друку 20.09.2012.
Формат 60x90/16. Обл.-вид. арк. 0,9.
Гарнітура Times. Тираж 100 пр.

Державний вищий навчальний заклад
“Українська академія банківської справи
Національного банку України”.
Адреса: вул. Петропавлівська, 57, м. Суми, 40000, Україна.
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
видавців, виготівників і розповсюджувачів
видавничої продукції: серія ДК № 3160 від 10.04.2008

